

Tillbakablickar,
en artikelserie
sammanställd av
Calle Sahlquist

Golf på Arendal med Viktor H Setterberg

Sommaren 1894 ser Viktor H Setterberg till så att sommar-gästerna på den exklusiva bad-orten Arendal får något annat att fördriva dagarna med vid sidan av segling, bad och tennis. I en väl arbetad beteshage vid Göta Älvs mynning anlägger den ivrige Viktor nämligen en niohålsbana som mäter totalt 997 meter. Den 36 hålstävling som hålls på banan år 1901 torde vara den första av sitt slag i GOLF Sverige. Setterbergs skapelse var en Country Club i ordets rätta bemärkelse och det var under mycket gemytliga former som man samlades till spel. År 1902, samma år som Golfavdelningen (från 1909 namn ändrat till Göteborgs Golf Klubb) inom Göteborgs Idrottsförbund bildas, skriver Viktor Setterberg följande om golfbanan på Arendal.

Då golfspelet troligen snart mera allmänt kommer att idkas i Sverige är det måhända av intresse att några ord sägs om golfspelet på Arendals lilla golfbana, där man flitigt spelat sedan sommaren 1894. Vid spel på Arendalsbanan finns användning för följande 8 klubbor: Wood Driver, Brassie Spoon, Driving Mashie, Cleek, Medium Iron, Approaching Mashie, Niblick och Putter. En nybörjare behöver dock endast följande 4 klubbor: Cleek, Niblick, Putter, Medium Iron eller Approaching Mashie. Priset för en klubba är omkring 5 kronor, för en boll omkring 1 krona. I sammanhanget bör nämnas att ett medelbra fullt slag beräknas enligt följande för de olika klubborna. Wood Driver (150 m), Brassie (135 m), Cleek (125 m), Medium

Iron (105 m) och Mashie (90 m). Hinder bör placeras omkring 125 m från utslagsplatsen tvärs över banan på alla hål utom de korta 3-slagshålen. På dessa, om hålet är omkring 90 m, skall hindret placeras 70 m från utslagsplatsen och om hålet har en längd av 105 m vid 80 m, 125 m vid 85 m och om hålet är 135 m placeras hindret vid 90 m. Detta för att straffa dåligt gjorda utslag. Vid 4-slagshålen placeras hindret vid omkring 125 m från utslagsplatsen och ytterligare ett hinder omkring 90 m framför det första. Vid 5-slagshålen ytterligare ett hinder på omkring 90 meters avstånd. Vidare må det finnas hinder längs med och på båda sidor om banan. (Rekord för banan första året, 1894, var Viktor Setterbergs 59 slag. Resultaten förbättrades under åren och 1901 spelade både Viktor Setterberg och E. Roberg på den nya rekordnoteringen 37 slag. För 18 hål, banan spelades två varv, var rekordet vid samma tillfälle 88 slag.)

Ett hål som kan nås från utslagsplatsen med ett slag är ett 3-slagshål, ett hål som kan nås med 2 slag är ett 4-slagshål osv. Detta kallas parimarkering. Men det är tydligt att ett hål som kan nås med en järnklubba är en lättare 3 än ett som fordrar ett fullt slag med en träklubba, och ett hål som kan nås med en träklubba och en järnklubba är en lättare 4 än ett som fordrar 2 slag med en träklubba. För att bestämma banans verkliga värde är det därför nödvändigt att något öka parimarkeringen vid de svåraste hålen. På så sätt får vi som kallas scratch-

markering för banan. Ex. för Arendalsbanan.

Pari

4 - 3 - 3 - 3 - 3 - 3 - 3 - 3 - 3 - 3 = 28 slag

Scratch

5 - 4 - 4 - 3 - 4 - 3 - 3 - 3 - 4 = 33 slag

Scratchmarkering kallas även Överste Bogey (Ö.B.) och används i ett självreglerande handikappsystem där motspelaren är en fingerad person, Ö.B., som spelar banan felfritt. Handikapp blir skillnaden mellan ÖB:s och spelarens markering och fördelas detta på hålen enligt en upp-gjord tabell, varefter vid varje konstatera vem som vunnit det-samma. Den spelare som vunnit största antalet hål av Ö.B., eller förlorat minst antal till honom, har vunnit. *) *se fotnot!*

Golfbanan är utlagd på gammal betesmark med sandgrund och gräset är kort genom betande hästar. Den består av 9 hål med följande avstånd: 305, 148,110, 56, 48, 48, 70, 103 och 109 meter eller tillsammans 997 m. Det finns utrymme för utläggning av en längre bana.

Platsen är högt belägen med vacker utsikt över Älvsborgsfjorden och Göteborg. Grasmattan består av kort och fint gräs och banan kan användas omedelbart efter häftigt regn till följd av sitt torra läge. Hindren på banan är alla naturliga, sandgravar, diken, vägar, högt gräs, ljung, en- och törnbuskar, träd, berg, stengårdsgårdar, stenar och grindar. Platsen, som är öppen mot sydost, skyddas åt alla andra sidor av delvis skogbeväxta berg. Trots att banan inte är stor till ytan är den mycket omväxlande till följd av de många olika hinder som finns och den kan bekvämt genomspelas på 3/4 timme. Men då området är jämförelsevis litet har man måst utlägga banan med korsningar i stället för i ring, varför endast ett mindre antal personer kan spela samtidigt. Från en bergkulle mitt på platsen kan varje del av banan bekvämt överskådas. Banan hyrs av Arendals Idrotts Klubb. Rekord i tävling för 18 hål, banan spelas två varv, E. Roberg den 11/8 år 1901 med 41 + 47 = 88 slag. Rekord vid 36 hål vid Arendals Idrotts Klubbs Mäs-

5/9 1894	Viktor Setterberg	59 slag	11-5-7-7-6-4-4-9-6
	" Viktor Setterberg	54 "	11-7-6-5-3-4-5-8-5
14/7 1897	A. Wadström o S. Dahl	51 "	10-7-5-6-3-8-4-4-4
5/7 1898	E. Lithander o R. Barchmann	51 "	10-8-6-6-5-4-5-4-3
21/8 "	Viktor Setterberg	50 "	11-6-7-2-5-6-4-5-4
10/7 1899	A. Wadström	49 "	9-7-6-5-4-4-3-5-6
21/7 "	T. Åkermark	45 "	8-5-6-4-2-4-5-6-5
11/7 1900	fr. E. Åkermark	44 "	7-4-5-2-5-6-4-5-6
25/8 "	O. Wadström	44 "	11-5-5-4-4-3-4-4-4
3/9 "	T. Åkermark	41 "	8-5-5-3-3-4-3-5-5
12/7 1901	Viktor Setterberg	39 "	8-5-5-3-5-2-2-5-4
21/7 "	Viktor Setterberg	38 "	8-5-5-3-5-2-2-5-4
12/8 "	Viktor Setterberg	37 "	8-5-4-4-2-4-3-3-4

terskap, T. Åkermark den 28/7 år 1901 = 187 slag. Rekord i tävling för 18 hål, banan spelas två varv, E. Roberg den 11/8 år 1901 med 41 + 47 = 88 slag. Rekord vid 36 hål vid Arendals Idrotts KlubbMästerskap, (Anmärkningsvärt är att Hål 1 synes varit mycket svårt. Rekordet för hålet var visserligen 4 slag, men samtliga rekordrundor hade 7 till 11 slag i scorekortet. Setterbergs skriver följande om Hål 1.) Längden av detta hål är det längsta. Ett hårt och rakt Wood Driverslag skall föra bollen från första utslagsplatsen fram genom en smal äng över något motsluttande mark halvvägs till hålet. Flyger bollen för mycket åt vänster stannar den i ett jämnlöpande dike eller i skogen på andra sidan om en stengärdesgård. Går den däremot för mycket åt höger hamnar den bland ljung eller enebuskar eller i ett stenröse. Andra slaget är ett hårt Brassie Spoonslag som skall föra bollen över tämligen jämn mark, samt uppför en brant backe mellan bergknallar med stenar och buskar till gräsplanen där hålet är beläget. Slås bollen för långt förbi hålet flyger den in i en åker på andra sidan om en stengärdesgård. Slutligen slås bollen med två putterslag i hål.

På Arendal spelade man golf

fram till sommaren 1904 då Golfavdelningen flyttar ut till den nya 6 hålsbanan vid Hofås.

*) *Gamla klassiska skotska banor lär fortfarande använda bogey (Ö.B.) som norm på ett hål. Jag tror mig minnas, att jag i min ungdom kring 1950 använde begreppet bogey på Hovås och då i samma mening som Viktor Setterberg beskriver ovan. Förr användes också benämningen t. ex. 2-slagshål, vilket alltså angav antal slag som krävdes för att nå green. Bogeytävling, en tävlingsform som var vanlig innan poängbogeysystemet infördes, är att spela mot banan och använda sig av de slag man erhåller i handicap på respektive hål. T ex. om man får 15 slag mot banan gäller det att göra par på de 3 hål där man inte har slag för att erhålla +-0. Ett, eller flera slag bättre, ger ett + och ett, eller flera slag sämre, ger ett -. På de 15 hål där man "har ett slag" ger ett över par +-0. Par eller birdie ger + och två över par eller mer ger ett -. En del belackare av bogeytävlingar anser att systemet är lite negativt, då man inte premieras extra om man är ett eller flera slag bättre på de hål där man redan erhållit ett +.*

Källa: GGK:s arkiv, Setterbergs text något modifierad

